

तिदिनानि गदार्दितोऽपि साशीतिकोऽपि रमयेत्प्रमदां युवेव । तत्रौषधभेदास्तु तत एवावसेयाः ।

कान्द्व न० कन्दो संस्कृतं भक्ष्यम् अण् । कन्दुसंस्कृते भक्ष्ये कान्द्विक्रि त्रि० कान्द्वं पण्यमस्य ठक् । कन्दुसंस्कृतभक्ष्यद्रव्यविक्रेतरि मिष्टान्नपण्यके ।

कान्दिग्भूत त्रि० कां दिशं यामीत्याकुलतां भूतः प्राप्तः भू-प्राप्नो कर्त्तरि क्त २त० पृषो० । कां दिशं यामीत्याकुलतां प्राप्ते । “स कथञ्चिद्भयात्तस्माद्विषक्तो ब्राह्मणस्तदा । कांदिग्भूतो जीवितार्थी प्रदुद्रावोत्तरां दिशम्” भा० शा० प० १६६ अ० । “कां दिशं यामीत्याकुलः कान्दिग्भूतः” नोलक० । “कान्दिग्भूतं विजगत्वं विमंशं दुर्योधनो-द्रव्यति सच्च सैन्यम्” भा० उद्यो० ४७ अ० ।

कान्दिशीक त्रि० कां दिशं यामीत्याह “तदाहेति माशब्दादिभ्यः” उपसंख्यानात् ठक् पृषो० मयू० आकृतिगणत्वात् समासः । कदि-वैक्ये भावे इन् कन्दिः वैक्यम् । शीक-सेवने क्षरणार्थत्वाद्दुष्पारार्थकता भावे घञ् कन्दिश-शीकः अशुपातश्च विद्योते अस् बा० अण् रायसकुटः । भयद्रुते पलायिते अमरः । “बहूनां प्रलयोजातः कान्दिशीकमभूजगत्” काशी० ।

कान्यकुल पु० देशभेदे कन्यकुलशब्दे विवरणम् । “कान्यकुले महानासीत् पार्थिवोभरतर्षभ ! । गाधीति विश्रुतो लोके कुणिकस्यात्मसम्भवः” भा० व० १७४ अ० ।

कान्यजा स्त्री कात् जलादन्यस्मिन् जायते जन-ड । नली नामगन्धद्रव्ये शब्दच० ।

कापटव पुंस्त्री कापटोर्गोत्रापत्यम् अण् । {कापटुगोत्रापत्ये स्त्रियां तु गोत्रप्रत्ययान्तत्वेन जातित्वेऽपि न ङीप् । किन्तु शाङ्करादि० ङीन् खरेभेदः । कापटवी । गोत्रान्तत्वात् तत आगतेऽर्थे वुञ् । कापटवक तत आगते । कुत्-सितः पटुः कापटुस्तस्य भावः कर्म वा अण् । कापटव २ निन्दितपटुतायां न० ।

कापटिक त्रि० कपटेन चरति ठक् । {कपटव्यवहारिणि “कृत्स्नं चाटविधं कर्म पञ्चवर्गश्च तत्त्वतः” इति ७१५४ श्लोकव्या० । कापटिकोदास्थितगृहपतिवैद्विहिकतापसव्यञ्जनात्मकं पञ्चविधं चारवर्गं पञ्चवर्गशब्दवाच्यं तत्त्वतश्चिन्त्येत् तत्र परमर्हजः प्रगल्भश्चात्रः कपटव्यवहारित्वात् कापटिकत्वं वृत्त्यधिनिमर्षमानाभ्यामुपगच्छ राजा ब्रूयात् यस्य दुष्टं च पश्यति तत्तदानोमेव मयि वक्तव्यमिति” कुल्लू० उक्ते राज्ञः पञ्चवर्गान्तर्गते २ कालरूपे चारभेदे पु० ।

कापथ पु० कुत्सितः पन्थाः अच् समा० कादेशः । { निन्द्ये-वर्त्मनि अमरः । “आस्थातं कापथं दुष्टं विषमं बहु-कण्टकम्” रामा० । दुष्टपथवर्त्तिनि २ दानवभेदे च पु० । “शरभः शलभश्चैव कुपथः कापथः क्रथः” इति हरि० २६३ अ० दानवनामकथने । ३ उथीरे न० मेदि० । कापथजातत्वात्तस्य तथात्वम् ।

कापा स्त्री कम् सुखमाप्नोतेऽनया आप-करणे घञ् इत० । प्रातःप्रबोधकवन्दिवाण्याम् । “प्रातर्जरेदेजरणेव कापया” ऋ० १०।४०।३ । प्रातःप्रबोधकस्य वन्दिनो वाणी कापा तथा” भा० ।

कापाटिक न० कपाटिकैव शर्करा० स्वाद्ये अण् स्वार्थिक-स्यापि कच्चित्क्रांतिक्रमोक्तेः लोबता । लुद्रकपाटे ।

कापाल न० कपालमेव तस्येदं वा अण् । { कपालरूपाकारे कुष्ठभेदे कपालशब्दे उदा० । २ कपालसम्बन्धिनि तन्निर्मिते भूषणादौ च । “विश्रुतमस्त्रं घोरञ्च कापालमथ कङ्कणम्” विक्रमो० । (कालियाखड्ग) ३ कर्कटाष्टले पु० रत्नमा० । गौरा० ङीप् । ४ विड्ङ्गायां स्त्री राजनि० ।

कापालिक त्रि० कपालेन ढकपालेन चरति अभ्यवहारादिकं करोति ठक् । { शैवाचारभेदयुक्ते सिद्धान्तिभेदे तेषामाचारश्च । “नरास्थिसालाकृतभूरिभूषणः श्मशानवासी ढकपालभोजनः” । “पश्यामि योगाङ्गनशुद्धदर्शनो जगन्निधोभिन्नमभिन्नमोश्चरात्” । तस्य धर्मभेदः प्रबोधच० वर्णितो यथा । “मस्तिष्काक्तवसाभिषारितमहा-सांघाडतीर्जुङ्गतां वङ्गौ ब्रह्मकपालकल्पितसुरापानेन नः पारणा । सद्यःकृतकठोरकण्ठविगलत्कीलाधारो-ल्लपैरर्च्यो नः प्ररोपोपहारबलिभिर्देवो महाभैरवः” इति । “अथ तीर्थकरायणीः प्रतस्ये बहुकापालिकजालकं विजे-तुम्” शङ्करदिग्विजयः । २ अन्यजजातिभेदे (कपालि) पु० स्त्री० स्त्रियां ङीप् । अन्यजशब्दे कपालिन्शब्दे च विवृतिः । कपालिकैव शर्करा० अण् । ३ लुद्रकपाले न० ।

कापालिन् पु० कापाल कपः कालं ब्रह्मकपालं व्रते धार्यत्वेनाख्यस्य इति । ब्रह्मगिरोहरणजपापापमुत्तये व्रतार्थं ब्रह्मकपाल-धारिणि शिवे । “अजैकपाञ्च कापाली त्रिशङ्करजितः शिवः” भा० अतु० १७ अ० शिवसहस्रनामकथने । वासुदेवस्य २ पुत्रभेदे । “कौशिक्यां सुतसोमायां यौधिष्ठिर्यां शुधि-हरि ! । कापाली गृहस्थश्चैव जज्ञाते चित्तयोधिनौ” हरि० १६२ अ० । (कपालि) ३ जातिसङ्करे अन्यजभेदे पुंस्त्री । स्त्रियां ङीप् । “नटी कापालिनी वेश्या कुलटा नाप-